

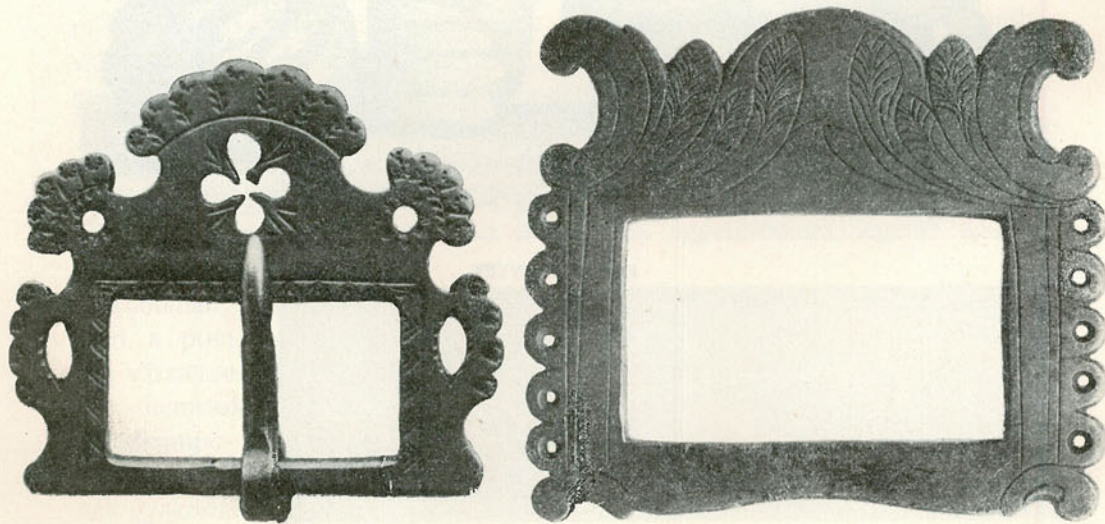

Mirkovszkyné Greguss Gizella rajza.

MAGYAR PARASZT CSATTOK.

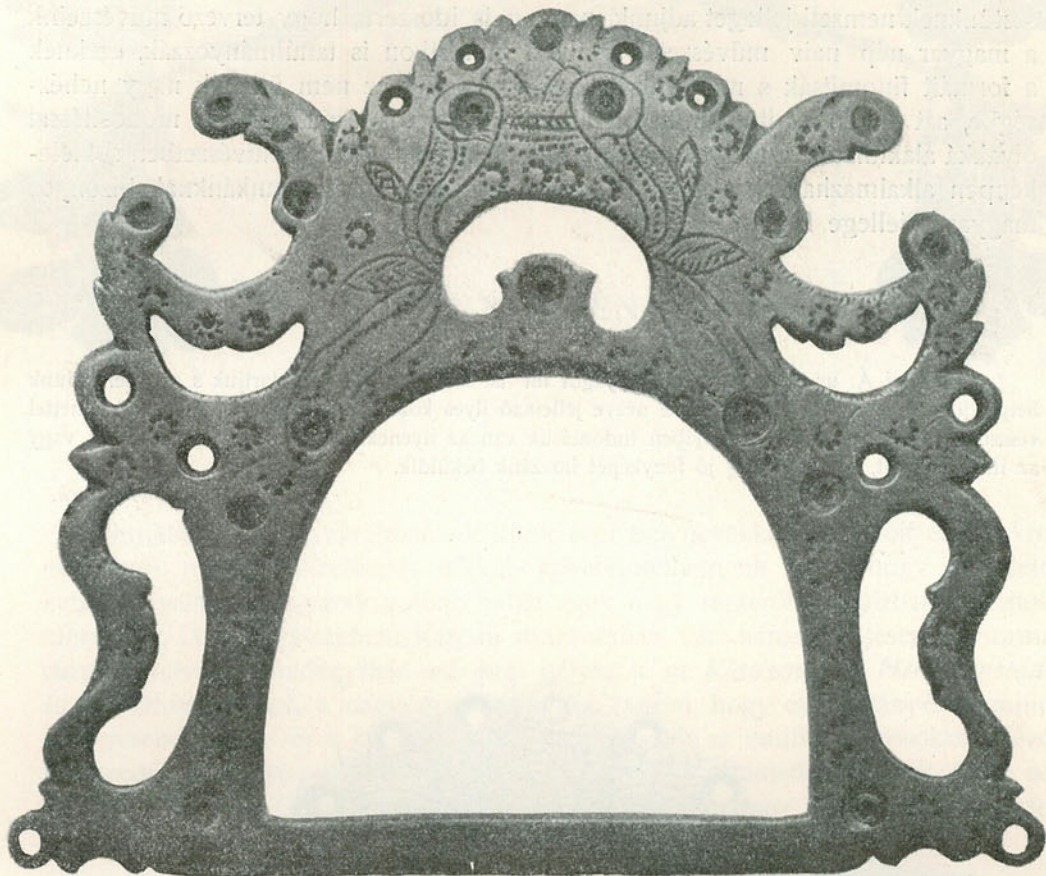
A magyar nép ruházatában s a magyar lószerszámban ősidők óta sokféleképpen alkalmazzák a csattot. A módosabbak nemesebb anyagból s cifrázva csináltatják azokat, míg a szegényebbeknek, az olcsóbb, egyszerű formákkal kell beérniök.

Különösen érdekesek a nemzeti jelleg szempontjából azok a csattok, a melyeket a világtól elzárt helyeken, a nagyobb útvonalaktól távolabb eső városokban, a nép körében élő iparos készít. Ezeken a magyaros ízlés a maga szűzi tisztaságában érvényesül, s azért azt hiszem nem céltalan munkát végzek, ha ezeket gyűjtöm, s gyűjteményemnek egy néhány jellegzetes példányát, az erre nézve legilletékesebb folyóiratban közzé teszem.

(Természetes nagyság.)

Gyűjtésem kizárólagosan Halasra terjedt, a mely alföldi város a Budapest—zimonyi vasút megnyitásáig a külső világtól csaknem egészen el volt zárva.

(Természetes nagyság.)

Távol esik a nagyobb útvonalaktól, a Dunától és a Tiszától, környéke futó homokbuckákból, zsombékos tavak és mocsarakból áll s így nem valami kecsesítő az utasra.

Két év alatt ötvenkét egymástól különböző darabra tudtam szert tenni. Ezek között vannak egyszerű és kettős csattok. Általában uralkodó a geometriai alapforma, a derékszögű négyszög, a kör, vagy pedig a kettőnek a kombinációja. A díszítés változatos alakú átlukasztásokból és a szélek csipkésítéséből áll, azonkívül vésett ornamentumokkal cifrázzák a sima felületet, a melyen a pávatoll, a rózsá, levelek, fenyőgalyak, a magyar címer, csillagok stb.-k szerepelnek, mint díszítésményi motívumok.

A csattokat sárga rézből öntik és azután cizelálják. Nagyságuk különböző. Gyűjteményem legnagyobb példánya 136 mm. széles és 116 mm. magas; a legkisebb pedig 20 mm. széles és 16 mm. magas.

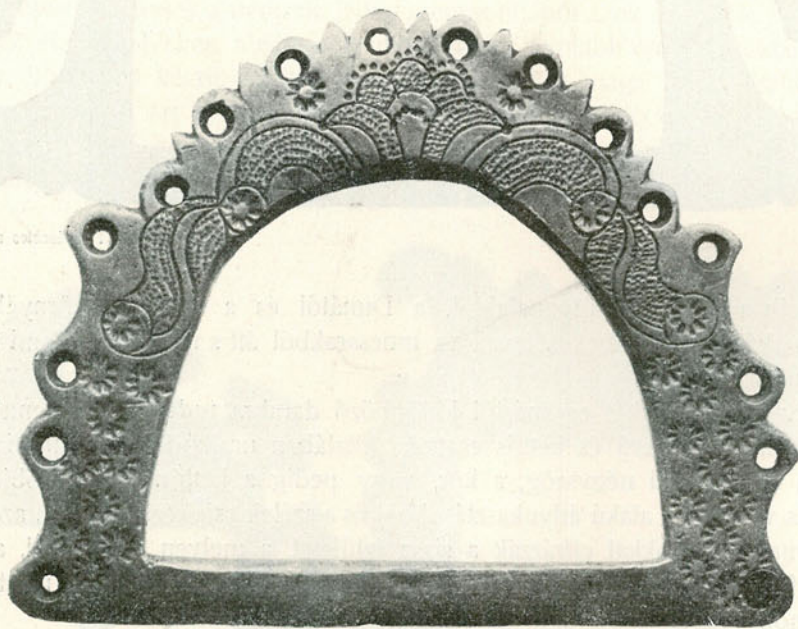
Az itt közölt négy mutatványból látható, hogy mily érdekes és tetszetős szil-

hüettet tudnak adni az egyszerű magyar mesteremberek munkájuknak s hogy e vonalakban oly sajátosság nyilvánul, a mely távol áll bármely idegen nép ornamentációjától. Ennélfogva most, a midőn azon vagyunk, hogy iparművészetünknek nemzeti jelleget adjunk, nagyon is időszerű, hogy tervező művészeink a magyar nép naiv művészetét az ilyen munkákon is tanulmányozzák, ezeknek a formáit finomítsák s modernizálják. Hogy pedig ez nem ütközik nagy nehézségbe, azt éppen az itt bemutatott ábrák mutatják. E formák csekély módosítással olyakká alakíthatók, a melyeket az iparművészetben s az építő művészetben sokféle-képpen alkalmazhatunk s ezzel el fogjuk érni azt, hogy munkánknak bizonyos magyaros jellege lesz.

Dékáni Árpád.*

* A Dékáni Á. ur által beküldött anyagot mi is felette érdekesnek tartjuk s szívesen adunk helyet jövőben is a magyaros ízlésre nézve jellemző ilyes közleményeknek. Sőt nagy köszönettel vesszük, ha t. olvasóink a mennyiben tudomásuk van az ilyenekről, lapunkat erről értesítik, vagy az illető tárgyat, esetleg pedig jó fényképét hozzánk beküldik.

A szerk.

HALASI SZÜRCSATT.